

Svetski kongres pedijatrijske dermatologije

U periodu od 22. - 25. septembra 2021. god. u Edinburgu (Ujedinjeno Kraljevstvo) održan je XIV Svetski kongres pedijatrijske dermatologije. Usled aktuelne epidemiloške situacije kongres je organizovan virtuelno uz učešće velikog broja eksperata iz oblasti pedijatrijske i adultne dermatologije. Pampers je bio jedini brend pelena pomenut na ovom kongresu spram njegovih pozitivnih performansi na kožu beba, a ujedno i brend koji uživa podršku našeg udruženja i zahvaljujući čijoj saradnji smo učestvovali na ovom svetskom događaju.

Stručni deo kongresa je obuhvatao predavanja iz različitih oblasti pedijatrijske dermatologije, uključujući dva kursa pedijatrijske dermatologije koja su održana prvog dana kongresa. Predavanje kojim je otvoren prvi kurs se odnosilo na najmlađi uzrast, tema su bili neonatalni osipi (egzantemi), koji su prema učestalosti, podeljeni u dve grupe. Grupu *čestih eflorescencija* u neonatologiji čine: miliarija, prolazna neonatalna pustulozna melanoza, neonatalna cefalična pustuloza, toksični eritem novorođenčeta, eritem jedne polovine tela po tipu "Harlekina", atopijski dermatitis, multiformna urtikarija, non-LCH histiocitoza (non Langerhans Cell histiocytosis).

Sa *manjom učestalošću* se na koži novorođenčeta mogu javiti sledeća oboljenja: histiocitoza Langerhansovih ćelija (LCH- Langerhans Cell histiocytosis), kongenitalni tumori (leukemija, fibrosarkom, rabdimiosarkom), kutana mastocitoza, kongenitalna HSV-1 infekcija, incontinentia pigmenti, acrodermatitis enteropathica, različite forme imunodeficijencije.

Od ostalih tema potrebno je osvnuti se na dve aktuelne teme: "Novine u maturaciji kože novorođenčeta" i "Kožne manifestacije COVID-19 infekcije".

Novine u maturaciji kože novorođenčeta

Značajno mesto među temama o pedijatrijskoj dermatologiji zauzimaju oblasti maturacije kože novorođenčeta i savremen pristup nezi kože u najmlađem uzrastu. Zdravlje kože kao najvećeg organa i njeno pravilno funkcionisanje neprocenjivo je važno za očuvanje zdravlja u celini. Postnatalna adaptacija i sazrevanje obuhvataju sve strukture kože. Rožnati sloj epiderma (stratum corneum), sprečavajući gubitak tečnosti i elektrolita iz dubljih slojevima kože, omogućava održavanje hidracije i turgora. Nezrelost lipidne barijere kože preterminske novorođenčadi može dovesti do životno ugrožavajuće dehidracije i povećava rizik za infekciju. Efikasnost ove barijere je srazmerna debljini epidermalnog sloja i sadržaju lipidnih komponenti, koji rastu tokom gestacije. Gubitak vode preko kože i rizik od infekcije u postnatalnom periodu su srazmerni stepenu prematuriteta. Tokom poslednjeg trimestra trudnoće kožu ploda, koja je u kontaktu sa amnionskom tečnošću, štiti kazeozni verniks sastavljen od vode, proteina i lipida. Epidemis i dermis u toku prve godine po rođenju prolaze kroz funkcionalnu maturaciju u vidu povećanja koncentracije prirodnih hidratantnih faktora (NMF-natural moisturizing factor) koji su značajni za fleksibilnost kože i sprečavaju transepidermalni gubitak vode. Njihova koncentracija na rođenju je veoma mala i postepeno raste u prvim mesecima života.

Lipidne komponente (ceramidi, holesterol, slobodne masne kiseline) sintetišu se u lamelarnim telima u granuloznom sloju epiderma (stratum granulosum). Značajnu ulogu u formiranju epidermalne barijere ima filagrin koji povezuje keratinske filamente u rožnatom sloju. Koncentracija antimikrobnih proteina lizozima i laktoferina u epidermu novorođenčeta je pet puta veća u odnosu na odrasle osobe. Na rođenju površina kože je neutralna ili alkalna, a kiselost površine kože se uspostavlja u toku prve nedelje, a potom do kraja četvrte nedelje dostiže pH vrednost 5,0-5,5, kao kod starije dece i odraslih. Aciditet rožnatog sloja pomaže kolonizaciju fiziološke flore i sprečava replikaciju patogenih bakterija i gljivica.

Kod novorođenčadi veoma male telesne mase neophodna je postnatalna nega u izoletama sa povećanim sadržajem vlage, primena plastičnih vreća i topikalnih emolijenasa, u cilju sprečavanja transepidermalnog gubitka vode.

Usled strukturne i funkcionalne nezrelosti, koža novorođenčeta je osetljiva na mehanička oštećenja, hemijske iritacije uz povećan rizik transdermalne apsorpcije različitih jedinjenja. Koža dece u najmlađem uzrastu često je izložena većem broju kozmetičkih jedinjenja što može dovesti do alergijskih reakcija.

Preporuke za negu kože preterminske novorođenčadi se odnose na izbegavanje korišćenja kozmetičkih preparata za kupanje, izbegavanje upotrebe flastera i adhezivnih traka, uz preporuku za korišćenje zaštitnih filmova između kože i flastera za fiksaciju nazogastričnih sondi, tubusa ili maski, kao i LED lampi kod potrebe za fototerapijom.

Sponzorisan predavanje održano drugog dana kongresa podržala je kompanija Pampers čiji su proizvodi, namenjenim svakodnevnoj nezi kože novorođenčadi i odojčadi, zastupljeni na našem

tržištu i podržani od strane stručne javnosti u Srbiji i regionu. Jednokratke pelene i maramice se proizvode se u skladu sa najnovijim saznanjima o očuvanju zdravlja i integriteta kože, što je omogućeno prisustvom propuštajućeg sloja i apsorbujućeg jezgra koje zadržava tečnost unutar pelene. Zadržavanjem tečnosti i izlučevina unutar apsorbujućeg sloja, kao i prisustvo tankog sloja losiona na površnom sloju koji je u dodiru sa kožom, sprečava se isušivanje i iritacija kože. Na taj način se prevenira pojava pelenskog osipa, infekcija, a primenom nealergijskih komponenti u bojama i mirisima, značajno se smanjuje mogućnost alergijskih reakcija na koži. Navedene karakteristike ovih proizvoda koji se koriste u različitim uzrastima značajno unapređuju udobnost i pomažu u očuvanju zdravlja kože novorođenčadi i odojčadi.

Kožne manifestacije COVID-19 infekcije

U skladu sa aktuelnom pandemijom COVID-19 i sve većim brojem zaraženih u pedijatrijskoj populaciji posebno mesto je zauzimala tema koja se odnosila na promene na koži tokom infekcije SARS-CoV2 (*“COVID rash”*).

Manifestacije na koži se razlikuju prema vremenu ispoljavanja u odnosu na stadijum COVID infekcije, dužini trajanja, težini bolesti i prognozi. Ove promene se javljaju kod oko 8,8% zaraženih osoba i obuhvataju: papulo-pustulozne promene (41%), urtikariju (28%), promene na prstima šaka i stopala koje nastaju usled lezija endotela krvih sudova prstiju (COVID digits - 23%), promene po tipu purpure/vaskulitisa, egzantemi u izloženim regijama, promene koje obuhvataju konjunktive, usne i sluznicu usne duplje (konjuktivitis, heilitis, stomatitis).

Težina kožnih manifestacije COVID-19 infekcije je u rasponu od lakših oblika koji obuhvataju promene na akrama, do težih oštećenja. U stranoj literaturi termin *“chilblains”* se koristi za opis eritematoznih inflamiranih papula na okrajcima (vrhovi prstiju, nos, učne školjke) koje se najčešće javljaju nakon izloženosti ovih delova tela hladnoći. Kod dece sa COVID-19 opisane su na akrama slične promene koje su označene kao *“pseudochilblains”* i zastupljenije su u mlađoj populaciji, dužeg su trajanja (oko 12 dana), javljaju se u kasnijem stadijumu i udružene su sa lakšom kliničkom slikom COVID-19 infekcije. Druge vaskularne lezije na koži se javljaju češće u srednjem životnom dobu, češće su u odnosu na druge kliničke manifestacije i udružene su sa srednje teškim oblikom infekcije. Osećaj svraba i peckanja na koži su prisutni kod značajnog broja bolesnika (68%). Promene nalik urtikariji i makulo-papularne lezije imaju kraće trajanje i javljaju se kod pacijenata sa težom kliničkom slikom. U pojedinim slučajevima mogu se javiti promene ukazujući na ishemijske lezije i nekrozu kože usled mikrovaskularnih tromboza (detaljnije na sajtu www.covidskinsigns.com).

U nastavku kursa su obrađivane teme koje su veoma zastupljene u svakodnevnom radu pedijatarata i dermatologa sa posebnim osvrtom na savremene strategije u lečenju infantilnih hemangioma, vaskularnih malformacija, atopijskog dermatitisa, bakterijskih i virusnih infekcija kože, psorijaze.

S poštovanjem,

Dr Jelena Kojović, pedijatar

Služba za ispitivanje i lečenje bolesti novorođenčadi

Institut za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije „Dr Vukan Čupić“